

τραπέζι

τραπέζι, το, ουσ. [<μσν. τραπέζιν <αρχ. τραπέζιον, υποκορ. του ουσ. τράπεζα], το τραπέζι. **1.** το γεύμα: «είναι πολύ γνωστός στους κοσμικούς κύκλους, γι' αυτό, κάθε τόσο τον καλούν σε διάφορα τραπέζια». **2.** το σύνολο των ατόμων που γευματίζουν γύρω από ένα τραπέζι: «όλο το τραπέζι έπεσε με τα μούτρα στο φαγητό». Τέλος, σύμφωνα με τη λαϊκή αντίληψη, όποιος κάθεται σε γωνία του τραπεζιού κατά τη διάρκεια γεύματος, δε θα παντρευτεί. Υποκορ. **τραπεζάκι, το** (βλ. λ.). (Ακολουθούν 42 φρ.).

- *βάζω ένα ζήτημα στο τραπέζι*, βλ. λ. [ζήτημα](#).

- *βάζω ένα θέμα στο τραπέζι*, βλ. λ. [θέμα](#).

- *βάζω μια πρόταση στο τραπέζι*, βλ. λ. πρόταση.

- *βάζω (το) τραπέζι*, βλ. φρ. *στρώνω (το) τραπέζι*.

- *βασιλικό τραπέζι*, πολύ πλουσιοπάροχο γεύμα (όπως ταιριάζει δηλ. σε βασιλιά): «μετά το γάμο μας προσκάλεσαν σ' ένα βασιλικό τραπέζι».

- *βρήκε στρωμένο τραπέζι ή βρήκε τραπέζι στρωμένο*, τα βρήκε όλα έτοιμα από προσπάθεια άλλων: «δεν κουράστηκε καθόλου γι' αυτό το εργοστάσιο, γιατί βρήκε στρωμένο τραπέζι απ' τον πατέρα του». Από την εικόνα του ατόμου που κάθεται να φάει σε ένα τραπέζι γεμάτο με φαγητά.

- *δίνω τραπέζι*, βλ. συνηθέστ. *έχω τραπέζι*.

- *έφυγαν όλοι κάτω απ' το τραπέζι*, λέγεται στην περίπτωση που το άτομο για το οποίο γίνεται λόγος, ξεστόμισε ξαφνικά τέτοια ανοησία, τέτοια βλακεία, που οι παρευρισκόμενοι έμειναν κατάπληκτοι ή μετά βίας συγκρατούσαν τα γέλια τους, γιατί δεν το περίμεναν από το συγκεκριμένο άτομο: «κάποια στιγμή, κοτζάμ καθηγητής πανεπιστημίου, πέταξε τέτοια κοτσάνα, που έφυγαν όλοι κάτω απ' το τραπέζι». Από την εικόνα των ατόμων που σε παρόμοια περίπτωση προσποιούνται πως σκύβουν κάτω από το τραπέζι για να κάνουν κάτι (να σηκώσουν δήθεν κάποιο κουτάλι ή πετσέτα που τους έπεσε, να σηκώσουν την κάλτσα τους, να δέσουν τα κορδόνια του κ. ά.) μόνο και μόνο για να μη φανεί η αντίδρασή τους.

- *έχω τραπέζι (κάποιον ή κάποιους)*, έχω προσκαλεσμένο ή προσκαλεσμένους σε γεύμα, παραθέτω γεύμα: «κάθε φορά στη γιορτή του έχει τραπέζι στους φίλους του».

- *η κεφαλή του τραπεζιού*, βλ. λ. κεφαλή.

- *κάθομαι στο τραπέζι*, βλ. φρ. *στρώνομαι στο τραπέζι*.

- *κάθομαι στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων*, αρχίζω επίσημες διαπραγματεύσεις: «οι αντιπροσωπείες των δυο κρατών, κάθισαν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων, για να βρουν λύση στα προβλήματα που τους απασχολούσαν».

- *κάνω το τραπέζι (σε κάποιον ή κάποιους)*, βλ. φρ. *έχω τραπέζι (κάποιον ή κάποιους)*.

- *κάτω απ' το τραπέζι*, **α.** κρυφά, μυστικά: «έβγαλε με προσοχή χίλια ευρώ απ' την τσέπη του και μου τα 'δωσε κάτω απ' το τραπέζι για να μην καταλάβει κανένας». **β.** με αδιαφανείς διαδικασίες: «επειδή ήταν συγγενής του τάδε υπουργού, πήρε τη δουλειά κάτω απ' το τραπέζι». Συνών. *πίσω απ' την κουρτίνα / πίσω απ' το παραβάν*.

- *κλείνω τραπέζι*, συμφωνώ από πριν για την κράτησή του, αγκαζάρω, καπαρώνω τραπέζι, ιδίως σε κάποιο κέντρο διασκέδασης ή σε εστιατόριο: «πήγε στα μπουζούκια, χωρίς προηγουμένως να έχει κλείσει τραπέζι, και στριμώχτηκε στο μπαρ μ' ένα σωρό κόσμο».

- *μ' έχουν τραπέζι*, μου παραθέτουν γεύμα: «την Κυριακή μ' έχουν τραπέζι τα πεθερικά μου».
- *μαζεύω το τραπέζι*, σηκώνω τα σερβίτσια από το τραπέζι μετά το τέλος του φαγητού: «μόλις φάγαμε, η μητέρα άρχισε να μαζεύει το τραπέζι».
- *μιλάει το τραπέζι*, (στη γλώσσα του χαρτοπαιγνίου) λέγεται στην περίπτωση (αφού προϋπάρξει συμφωνία) που επιτρέπεται να επέμβουν οι υπόλοιποι παίχτες στους εναπομείναντες δύο, να δείξουν τα φύλλα τους για να διαπιστώσουν τι συνδυασμό έχει ο καθένας τους.
- *μου 'καναν το τραπέζι*, μου παράθεσαν γεύμα: «την προηγούμενη Κυριακή μου 'καναν το τραπέζι τα πεθερικά μου».
- *ξεστρώνω το τραπέζι*, βλ. φρ. *μαζεύω το τραπέζι*.
- *οι καλύτερες συμφωνίες κλείνονται στο τραπέζι*, βλ. λ. [συμφωνία](#).
- *πάω σε τραπέζι*, πάω σε γεύμα: «δε θα 'ρθω μαζί σας, γιατί πάω σ' ένα τραπέζι της επιχείρησής μας».
- *πετώ μια γνώμη στο τραπέζι*, βλ. λ. [γνώμη](#).
- *πετώ μια πρόταση στο τραπέζι*, βλ. λ. *πρόταση*.
- *πάνω τραπέζι*, βλ. *συνηθέστ. κλείνω τραπέζι*.
- *πίστα τραπέζι* ή *τραπέζι πίστα*, λέγεται για άτομο που, όταν πηγαίνει για διασκέδαση στα μπουζούκια, επιδιώκει συστηματικά να κλείνει τραπέζι που βρίσκεται μπροστά στην πίστα, και για να απολαύσει με μεγαλύτερη άνεση το πρόγραμμα, αλλά κυρίως και για λόγους προβολής: «ο τάδε είναι μόνο τραπέζι πίστα».
- *πρώτο τραπέζι*, λέγεται για άτομο που επιδιώκει συστηματικά να παρευρίσκεται σε επίσημες κοινωνικές ή καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, καταλαμβάνοντας περίοπτη θέση κι αυτή η ίδια περίοπτη θέση: «έχει γίνει νούμερο μέσα στην πόλη μας, γιατί, όπου υπάρχει συννεσίαση ή εγκαίνια, θα τον δεις πρώτο τραπέζι». Από την εικόνα του ατόμου που, όταν πηγαίνει για διασκέδαση στα μπουζούκια, κλείνει τραπέζι μπροστά στην πίστα, και για να απολαύσει καλύτερα και με μεγαλύτερη άνεση το πρόγραμμα, αλλά κυρίως και για λόγους προβολής. Γι' αυτό, το *πρώτο τραπέζι*, λέγεται και *πίστα τραπέζι*, δηλ. το τραπέζι που βρίσκεται δίπλα, μπροστά στην πίστα, όπου παρουσιάζεται το πρόγραμμα. (Λαϊκό τραπέζι: **πρώτο τραπέζι** απόψε μόνος μου, πρώτο τραπέζι εγώ κι ο πόνος μου).
- *ρίχνω μια γνώμη στο τραπέζι*, βλ. λ. [γνώμη](#).
- *ρίχνω μια πρόταση στο τραπέζι*, βλ. λ. *πρόταση*.
- *σαρακοστιανό τραπέζι*, βλ. λ. [σαρακοστιανός](#).
- *σηκώνομαι απ' το τραπέζι*, τελειώνω το φαγητό μου και αποχωρώ από το τραπέζι: «μόλις σηκωθήκαμε απ' το τραπέζι, περάσαμε στο σαλόνι για να πιούμε ένα καφεδάκι».
- *σηκώνω το τραπέζι*, παίρνω τα σερβίτσια μετά από το γεύμα: «μόλις φάγαμε, η μητέρα άρχισε να σηκώνει το τραπέζι».
- *στήνω (το) τραπέζι*, βλ. φρ. *στρώνω (το) τραπέζι*.
- *στήνω τραπέζι*, (στη γλώσσα του χαρτοπαιγνίου) προετοιμάζω, οργανώνω χαρτοπαίγνιο: «πήγε στο καφενείο μήπως και στήσει κανένα τραπέζι».
- *στρογγυλό τραπέζι*, συζήτηση από ισότιμους συνομιλητές για θέμα κοινού ενδιαφέροντος: «στο στρογγυλό

τραπέζι, που διοργανώθηκε από τα εργατικά συνδικάτα, συζητήθηκε το δικαίωμα στην εργασία από τους αλλοδαπούς». Αναφορά στο στρογγυλό τραπέζι των ιπποτών του βασιλιά Αρθούρου της Αγγλίας, όπου όλοι οι ιππότες που κάθονταν σε αυτό ήταν ισότιμοι·

- *στρώνομαι στο τραπέζι*, κάθομαι σε καρέκλα μπροστά στο τραπέζι για να φάω: «μόλις γυρίζει απ' τη δουλειά στρώνεται στο τραπέζι και πέφτει με τα μούτρα στο φαγητό»·

- *στρώνω (το) τραπέζι*, τοποθετώ τα σερβίτσια για το φαγητό, ετοιμάζω το τραπέζι για να καθίσουν κάποιοι για φαγητό: «μόλις έγινε το φαγητό, η μητέρα έστρωσε το τραπέζι». (Τραγούδι: *δέκα στρατιώτες μ' έναν Λοχαγό βγήκανε κυνήγι, πιάσανε λαγό, **στρώσανε τραπέζι**, ρίξαν τουφεκιές, κρέμασαν τη χλαίνη στις αλυγαριές // κόψε κυρά βασιλικό και **στρώσε το τραπέζι**, βάλε και στο γραμμόφωνο κάτι παλιό να παίζει*)·

- *το πράσινο τραπέζι*, τραπέζι καφενείου ή χαρτοπαιχτικής λέσχης, που είναι επικαλυμμένο με πράσινη τσόχα και παίζουν σε αυτό χαρτιά: «όλη του την περιουσία την έχασε στο πράσινο τραπέζι»·

- *του 'κανα το τραπέζι*, του παρέθεσα γεύμα ή δείπνο, ιδίως εκτός σπιτιού, σε κάποιο κέντρο, εστιατόριο, ταβέρνα, ψαροταβέρνα, ουζερί: «είχα πολύ καιρό να τον συναντήσω και, μια και βρεθήκαμε, του 'κανα το τραπέζι»·

- *τους βρήκα στο τραπέζι*, βλ. φρ. *τους πέτυχα (πάνω) στο τραπέζι*·

- *τους πέτυχα (πάνω) στο τραπέζι*, τους βρήκα, κυρίως στο σπίτι τους, την ώρα που γευμάτιζαν ή δειπνούσαν: «πέρασα απ' το σπίτι του να του δώσω κάτι, και τους πέτυχα πάνω στο τραπέζι». Ο πλ. υπονοεί οικογένεια·

- *χτυπώ το χέρι μου στο τραπέζι*, βλ. λ. [χέρι](#).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας